

ความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์จิตอัจฉริยะกับศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย
Relationship between Spiritual Intelligence and Competencies
of Thai Professional Accountants.

สมศรี เวินทอง*
(Somsri Woenthong)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์จิตอัจฉริยะที่มีต่อศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทยจำนวน 401 คนที่เข้ารับการอบรมกับสภาวิชาชีพบัญชีโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก งานวิจัยนี้ใช้สมการโครงสร้างแบบกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (PLS-SEM) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์จิตอัจฉริยะที่มีต่อศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทยผ่านตัวแปรคั่นกลางซึ่งได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองและความพึงพอใจในงาน โดยผลการวิจัยพบว่าเชาวน์จิตอัจฉริยะมีความสัมพันธ์กับศักยภาพผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย ซึ่งสามารถอธิบายได้จากอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเองและความพึงพอใจในงาน นอกจากนี้ ศักยภาพผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทยยังมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอีกด้วย โดยความสัมพันธ์ทั้งหมดมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : เชาวน์จิตอัจฉริยะ ศักยภาพ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

*นักศึกษานิพนธ์เอกและอาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ภายใต้การควบคุมของอาจารย์ ดร. ปริญญ์ มากกลิ่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร 10300 และอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิรุณ ทรัพย์สุขมงคล วิทยาลัยนานาชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 10240

Doctoral Students and Lecturer Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon Under the control of Dr.Parinya Maglin, Lecturer Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Phra Nakhon 10300 and Assistant Professor Dr., Lecturer International College of National Institute of Development Administration 10240

Corresponding author: somsri.oud@gmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research is to study the relationship between spiritual intelligence and competencies of Thai professional accountants, Questionnaires data were collected from 401 Thai professional accountants who attended the training with the Federation of Accounting Professions by random and convenience sampling. This research used partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) to analyze the relationship between spiritual intelligence and competencies of Thai professional accountants through the mediating role of self-efficacy and job satisfaction. The results showed that spiritual intelligence has a relationship with competencies of Thai professional accountants, which can be explained by the role of self-efficacy and job satisfaction. Moreover, the analysis supported a positive relationship between competencies of Thai professional accountants and job performance. All results are statistically significant at the 0.01 level

Keywords: Spiritual Intelligence, Competencies, Thai Professional Accountants

Article history: Received 8 August 2019

Revised 26 November 2019

Accepted 28 November 2019

1. บทนำ

การพัฒนาศักราชวิชาชีพบัญชีไทยเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นในยุคนี้ เนื่องจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ประเทศไทยก้าวสู่ยุคผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี 4.0 มีการตื่นตัวของส่วนที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายซึ่งมีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เล็งเห็นความสำคัญจึงได้มีการระดมความคิดเห็นทั้งจากสถานประกอบการ สถาบันอุดมศึกษา ในเรื่อง “ทิศทางการพัฒนาศักราชวิชาชีพบัญชีคุณภาพรุ่นใหม่” ขึ้นในวันพฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม 2559 ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนในฐานะสถาบันการศึกษาในการเข้าร่วมสัมมนาระดมความคิดเห็นนั้น พบว่านักบัญชียุคใหม่มีศักยภาพของทักษะด้านอาชีพ (Hard Skills) ที่ดี แต่ยังขาดทักษะด้านสังคม (Soft Skills) ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชียังเป็นอาชีพ 1 ใน 8 อาชีพเสรีที่ต้องเข้าแข่งขันในกลุ่มประเทศอาเซียน หน้าที่ของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไม่ใช่เพียงแต่มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเท่านั้น ยังต้องมีการเตรียมความรู้ในเรื่องมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (International

Financial Reporting Standards : IFRS) ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมย่อมทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา จึงต้องทำให้มีการพัฒนาทักษะด้านสังคม (Soft Skills) ซึ่งมีความสำคัญต่อผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างยิ่ง จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมตามที่จะกล่าวในข้อ 2 ถัดไป ทำให้ทราบว่าเชาวน์จิตอัจฉริยะเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งที่สามารถพัฒนาบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ได้ ซึ่งมีงานวิจัยให้การรับรองเกี่ยวกับความสำคัญของเชาวน์จิตอัจฉริยะในหลากหลายอาชีพ ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีก็เป็นบุคคลกรในอาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญต่อองค์กรต่าง ๆ ดังนั้นเชาวน์จิตอัจฉริยะจึงอาจจะเป็นคุณลักษณะที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพได้เช่นเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของเชาวน์จิตอัจฉริยะที่มีต่อศักยภาพของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทย โดยพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรที่อาจอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์นี้ ซึ่งได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองและความพึงพอใจในงานที่สามารถทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทย

สมมติฐานในการวิจัย ประกอบด้วยดังนี้

สมมติฐานที่ 1 (H1) เชาวน์จิตอัจฉริยะมีความสัมพันธ์ทางตรงกับศักยภาพของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทย

สมมติฐานที่ 2 (H2) เชาวน์จิตอัจฉริยะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถของตนเองของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทย

สมมติฐานที่ 3 (H3) เชาวน์จิตอัจฉริยะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทย

สมมติฐานที่ 4 (H4) การรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทย

สมมติฐานที่ 5 (H5) ความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทย

สมมติฐานที่ 6 (H6) ศักยภาพมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งจะแบ่งสาระของการทบทวนวรรณกรรมได้ดังนี้

2.1 แนวคิดเชาวน์จิตอัจฉริยะ

Zohar & Marshall (2000) กล่าวว่าคนที่คนเรามีเชาวน์ปัญญา (Intelligence Quotient: IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient: EQ) และสามารถนำมาพัฒนาตนเองให้ถึงจุดสูงสุดของชีวิตได้นั้นจะต้องมีคุณลักษณะของผู้ที่มีเชาวน์จิตอัจฉริยะ (Spiritual Intelligence: SQ) ในระดับสูง

องค์ประกอบของเชาว์จิตอัจฉริยะ (King, 2008) ประกอบด้วย 4 ด้าน

1) Critical Existential Thinking (CET) คือ ความสามารถในการปรับตัวของการดำเนินชีวิต บุคคลที่สามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดีจะมีความสุขในการดำรงชีวิต ยอมรับความจริงในชีวิต ทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อตัวเองและสังคม มีความกระตือรือร้นในการทำงาน สามารถยอมรับข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของตนเองและผู้อื่นได้ มีกำลังใจต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส ทำให้ชีวิตมีความสุข

2) Personal Meaning Production (PMP) คือ ความสามารถในการรู้ความสามารถของตนเอง สามารถหาเป้าหมายในชีวิตจากประสบการณ์ บุคคลที่มีความสามารถรู้ตนเองว่ามีความสามารถด้านใด ทราบข้อดีและข้อเสียของตน มีความคิดใฝ่ฝันที่สามารถตามความเป็นจริงที่ตนจะสามารถทำได้ รู้จักความพอดีและพอเพียง สามารถสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

3) Transcendental Awareness (TA) คือ ความสามารถในทางสังคม การมองเห็นคุณค่าทางจิตใจมากกว่ารูปลักษณ์ภายนอก มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดีและเข้มแข็งก็จะสามารถประสบความสำเร็จในการทำงานด้านต่าง ๆ มากกว่าการมีเงินทอง เนื่องจากการมีเงินทองมาก ๆ ก็ไม่ได้หมายความว่ามีความสุข แต่การมีเพื่อนร่วมงานที่ดีอาจจะช่วยให้ประสบการณ์ร้าย ๆ ในชีวิตบรรเทาจากการช่วยเหลือหรือคำแนะนำ สามารถสร้างมิตรที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้งานใหญ่ค่อยสำเร็จลุล่วงไปได้

4) Conscious State Expansion (CSE) คือ ความสามารถในการจัดการความคิดของตนเอง ทำให้เกิดความสงบของจิตใจ มีสติในการทำงาน สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีความหวังและการมีความสุข มองโลกในแง่ดี

จากการศึกษาพบว่าในบุคคลมีเชาว์จิตอัจฉริยะจะมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ สามารถสร้างฝันและแรงบันดาลใจให้กับชีวิต (Cook, Macaulay, & Coldicott 2004) นอกจากนี้การศึกษายังพบว่าบุคคลมีเชาว์จิตอัจฉริยะนั้นมีความยืดหยุ่น ไม่หลงตัวเอง มีความสามารถในการเผชิญหน้า มีความสามารถก้าวข้ามความเจ็บปวดในชีวิตและใช้ความทุกข์ให้เกิดประโยชน์เพื่อนำมาใช้แก้ไขปัญหาของตนได้เป็นอย่างดี (Zohar & Marshall, 2000) การฝึกอบรมเชาว์จิตอัจฉริยะในระยะเวลาช่วงวัยรุ่นเป็นเวลาที่ที่ดีที่สุดในการพัฒนาอารมณ์ความรู้สึกในเชิงบวก ใช้การฝึกอบรมทักษะช่วยในการค้นพบตัวตนของพวกเขา ในช่วงเวลานี้เชาว์จิตอัจฉริยะมีอิทธิพลสำคัญในคุณภาพชีวิต สำหรับอนาคตที่สดใสและสามารถรับมือกับความยากลำบาก ช่วยในการคาดการณ์การทำงานและการปรับตัว ยังมีความสามารถที่ช่วยในการแก้ปัญหาและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ (Hosseini et al., 2010) ในการพัฒนาเชาว์จิตอัจฉริยะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในชีวิต โดยนำไปสู่ความเข้าใจใหม่ในตัวเองและเพิ่มความมั่นใจในตนเอง นอกจากนี้ยังช่วยในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น (Hassan, 2013)

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเชาว์จิตอัจฉริยะที่มีผลต่อศักยภาพผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี

คุณสมบัติสำคัญของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีมีอาชีพตามกรอบแนวคิดของของสหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ (International Federation of Accountants : IFAC) ในมาตรฐานการศึกษาระหว่าง

ประเทศสำหรับนักวิชาชีพบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants : IES) ซึ่งจะขอล่าเฉพาะฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ได้แก่ ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านจริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพและด้านประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติ (สันสกฤต วิจิตรเลขการ, 2549) ผลกระทบของการดำเนินธุรกิจให้บริการทางวิชาชีพบัญชีของไทยในการเปิดเสรีการบริการ การเคลื่อนย้ายฝีมือแรงงาน การหลั่งไหลเข้ามาเปิดกิจการและการเข้ามาของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต่างชาติต้องมีการรับมือโดยต้องมีการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีให้มีศักยภาพสูงขึ้น (ณัฐชา วัฒนวิไล และจุฑามาน สิทธิผลวนิชกุล, 2555) จากการศึกษาพบว่าเชาวน์จิตอัจฉริยะสามารถช่วยในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เชาวน์จิตอัจฉริยะช่วยให้บุคลากรปรับตัวได้ในทุกสถานการณ์และตั้งรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าเชาวน์จิตอัจฉริยะสามารถพัฒนาคนในวิชาชีพต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี (Safaeian and Esmaeilinasab, 2014) เชาวน์จิตอัจฉริยะช่วยให้พนักงานในองค์กรมีการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน (Rani et al., 2013) ช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำในพนักงานทำให้เกิดการกระตุ้นการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Gieseke, 2014) และเชาวน์จิตอัจฉริยะยังลดอัตราการลาออกจากงานได้อีกด้วย (Rashvand and Bahrevar, 2013) งานวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์จิตอัจฉริยะกับศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย เพื่อจะนำไปใช้ในการพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้

นอกจากนี้งานวิจัยไม่เพียงแต่จะดูความสัมพันธ์ของเชาวน์จิตอัจฉริยะกับศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทยแต่ยังจะมีการอธิบายความสัมพันธ์ที่ผ่านตัวแปรคั่นกลางที่เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ ๆ ต่อศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย (Competencies of Thai Professional Accountants) ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) และความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) อีกด้วย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตน

ปัจจัยที่เป็นตัวแปรคั่นกลางตัวแรกที่อยู่ตรงกลางที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์จิตอัจฉริยะกับศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย คือการรับรู้ความสามารถของตน (Self-Efficacy) บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงจะมองงานที่ยิ่งยากกว่าเป็นสิ่งที่ท้าทายมากกว่าเป็นความเสี่ยงหรือสิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยง (Bandura, 1997) จะมีความกระตือรือร้นเอาใจใส่ในงานที่ทำ มีความต้องการความสำเร็จสูงและใช้ความพยายาม ความมุ่งมั่นในการทำงานที่ยาวนาน ไม่ท้อถอยเมื่อเผชิญกับอุปสรรคหรือสถานการณ์เลวร้าย ส่วนบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนต่ำมักมองงานที่ยิ่งยากกว่าเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง เมื่อเผชิญกับอุปสรรคมักลังเลในความสามารถของตน ลังเลที่จะจัดการกับอุปสรรคที่ตนกำลังเผชิญ ความพยายามน้อยและล้มเลิกได้ง่ายเมื่อเผชิญกับปัญหายาก (อภิญา อิงอาจ และชลธร อริยปิติพันธ์, 2553) นอกจากนี้งานวิจัยในปี 2018 ที่มีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์จิตอัจฉริยะและการรับรู้ความสามารถของตนของครูในอิหร่าน (Marghzar and Marzban, 2018) พบว่าเชาวน์จิตอัจฉริยะของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตน

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน

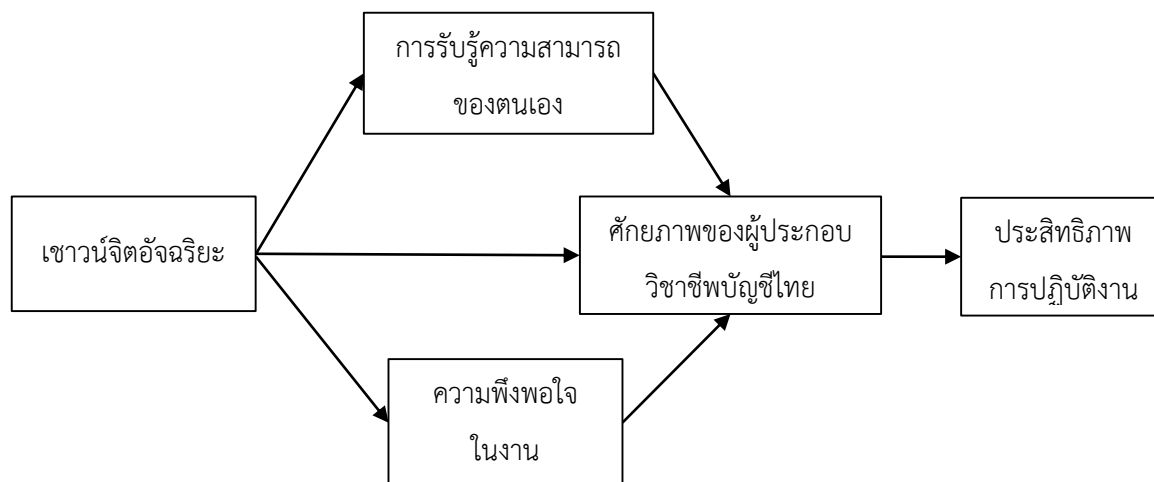
ปัจจัยที่เป็นตัวแปรต้นกลางตัวที่สองที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนจิตอัจฉริยะกับศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย คือความพึงพอใจในงาน ซึ่งความพึงพอใจในงานเป็นความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีที่เป็นผลมาจากการทำงาน เพื่อนร่วมงาน ผู้นำ สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจถึงส่งผลให้มีอิทธิพลโดยตรงต่อศักยภาพในการปฏิบัติงานอีกด้วย (สุรพงษ์ นิ่มเกิดผล และคณะ, 2555) นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของความพึงพอใจในงานต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศมาเลเซีย (Krishnan, Loon & Tan 2018) ที่พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของนักวิชาการที่มีระดับการศึกษาสูงและจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพออนุมานได้ว่าเขาวนจิตอัจฉริยะสามารถพัฒนาศักยภาพการทำงานในวิชาชีพบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นเนื่องจากเขาวนจิตอัจฉริยะอาจกระตุ้นให้บุคลากรได้ตระหนักรู้เกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาศักยภาพการทำงานและเพิ่มโอกาสให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต (สมศรี เว้นทอง และปริญญา มากกลิ่น, 2562) โดยเขาวนจิตอัจฉริยะสามารถเป็นตัวกำหนดในการนำเขาวนปัญญาและเขาวนอารมณ์ออกมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดเหมาะสมกับการปรับใช้ในสถานการณ์ การแก้ไขปัญหาและวิกฤตต่าง ๆ ในการทำงานให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีพบในงานวิจัยของ ปัญจพร ศรีชนาพันธ์ และคณะ (2558) กล่าวว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีทำให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ผลของงานวิจัยพบว่าผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 1-2 ปี จะพบกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านบัญชีน้อยกว่าผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีประสบการณ์ 5-6 ปี และ 7 ปีขึ้นไป ซึ่ง ลลิตา แว่นแก้ว และคณะ (2558) ศึกษาพบว่าความรู้ทางด้านบัญชี ความเข้าใจและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นสิ่งสำคัญซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านบัญชี นอกจากนี้พิมพ์พิศา วรรณวิจิตร และปวีณา กองจันทร์ (2560) ได้กล่าวว่า ความรู้ทางด้านบัญชีและทักษะในการปฏิบัติงานด้านบัญชีของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน งานวิจัยดังกล่าวพบปัจจัยด้านความรู้ทางบัญชีของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน สิ่งที่ทำให้ทราบจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น คือ ศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพควรประกอบไปด้วยทั้งความรู้ ทักษะและประสบการณ์ จึงทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านบัญชีได้

กรอบแนวความคิด

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ แนวคิดเชาวน์จิตอัจฉริยะ การรับรู้ความสามารถของตน ความพึงพอใจในงาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยนำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ได้ดังภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์จิตอัจฉริยะกับศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทยโดยอาศัยตัวแปรคั่นกลาง ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) และความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) ที่นำมาใช้วัดศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model : SEM) ในรูปแบบของวิธีกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Squares Method : PLS) ซึ่งเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบหลายตัวแปรที่สามารถวิเคราะห์สมการโครงสร้างที่ประกอบด้วยหลายสมมติฐานได้ในคราวเดียวโดยรายละเอียดของตัวแปรต่าง ๆ ได้ถูกสรุปในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

องค์ประกอบ	สัญลักษณ์	ตัวแปร	อ้างอิง
เชาวน์จิตอัจฉริยะ (Spiritual Intelligence)	SQ	ประกอบด้วย 4 คุณลักษณะซึ่งได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวของการดำเนินชีวิต (Critical Existential Thinking : CET) ความสามารถในการรู้ความสามารถของตนเอง (Personal Meaning Production : PMP) ความสามารถในทางสังคม (Transcendental Awareness : TA) ความสามารถในการจัดการความคิดของตนเอง (Conscious State Expansion : CSE)	ดัดแปลงจาก King.D.B. (2008)
การรับรู้ความสามารถของ ตนเอง (Self-Efficacy)	SE	ความสามารถตนเองว่าสามารถทำงานใน ระดับใด	ดัดแปลงจาก Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1995)
ความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction)	JS	ความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีซึ่งเป็นสภาวะ อารมณ์ทางบวกอันเป็นผลมาจากการทำงาน	ดัดแปลงจาก Cammann, C., Fichman, M., Jenkins, G. D., & Klesch, J. R. (1983)
ศักยภาพของผู้ประกอบ วิชาชีพบัญชี (Competencies of Thai Professional Accountants)	C	ด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ด้านทักษะทางวิชาชีพบัญชี ด้านประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติ ด้านคุณค่า จริยธรรมและทัศนคติทางวิชาชีพ	ดัดแปลงจาก มาตรฐาน การศึกษาระหว่าง ประเทศฉบับที่ 2 และ 3 สภาวิชาชีพ ในพระบรม ราชูปถัมภ์ (2550)
ประสิทธิภาพ การปฏิบัติงาน (Performance)	P	ความสามารถที่ทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดี	ดัดแปลงจาก Charoensuk mongkol, P. (2017)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย ไม่น้อยกว่า 400 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามกับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่มารับการอบรมกับสภาวิชาชีพบัญชี โดยใช้วิธีสุ่มแบบการเลือกแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale ใช้โปรแกรม WarpPLs Version 6 ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากสมมติฐานในการวิจัย

4. ผลการวิจัย

จากการตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อให้มั่นใจว่ามีความถูกต้อง ความครบถ้วน และความเหมาะสมของเนื้อหา รวมถึงมีความเข้าใจในข้อคำถาม ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบคุณภาพแบบสอบถามก่อนเก็บข้อมูลจริง โดยนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน (Efron et al., 2004) ทำให้ได้ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือ จากการเก็บข้อมูลจริงจากแบบสอบถามจำนวน 401 ฉบับ ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ทางสถิติซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชากร

ผลการศึกษาข้อมูลประชากรพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิงมากกว่าชายคิดเป็นร้อยละ 70.57 มีอายุอยู่ระหว่าง 51 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 23.69% ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 49.87% สถานภาพโสดคิดเป็นร้อยละ 61.10% มีประสบการณ์ทำงาน 10-15 ปีคิดเป็นร้อยละ 16.96% ตำแหน่งระดับพนักงานคิดเป็นร้อยละ 34.41% รับผิดชอบงานด้านบัญชีการเงินคิดเป็นร้อยละ 41.15%

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนิจิตอัจฉริยะกับศักยภาพผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

	Cronbach's alpha coefficient	Composite reliability coefficient	SQ	SE	JS	C	P
SQ	0.889	0.908	(0.658)	0.556*	0.376*	0.655*	0.541*
SE	0.894	0.916		(0.759)	0.292*	0.512*	0.456*
JS	0.762	0.864			(0.825)	0.384*	0.232*
C	0.914	0.926				(0.675)	0.595*
P	0.915	0.930					(0.772)

หมายเหตุ: * $p \leq .01$

ค่าสแควรของ AVE (Average Variance Extracted) แสดงในวงเล็บ

SQ (Spiritual Intelligence)

SE (Self-Efficacy)

JS (Job Satisfaction)

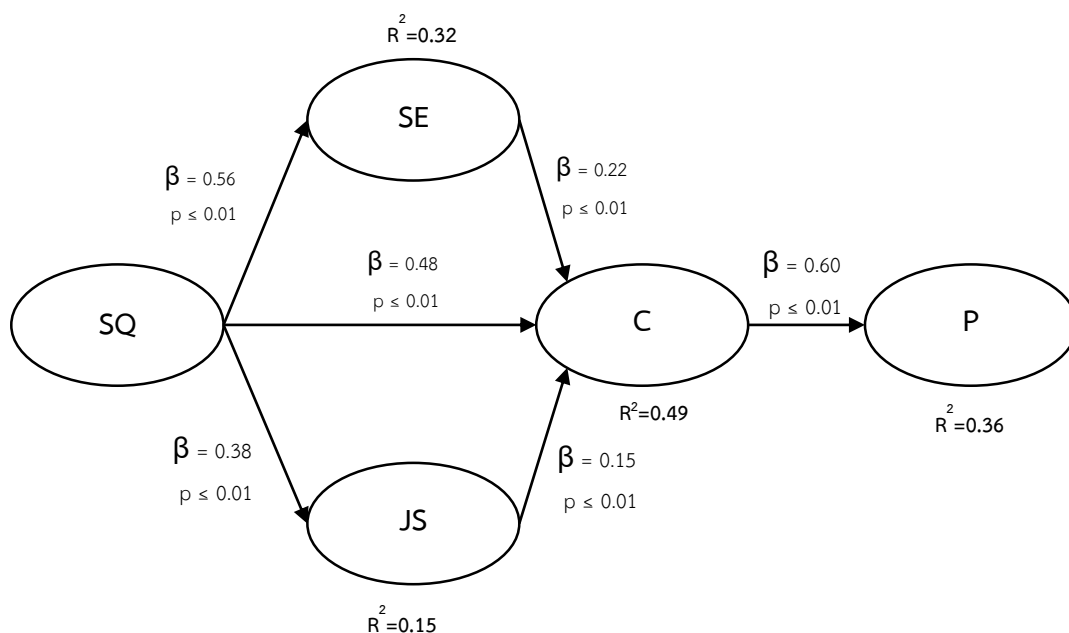
C (Competencies of Thai Professional Accountants)

P (Performance)

การวิเคราะห์ข้อมูลเริ่มจากการทดสอบความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของตัวแปรก่อนดำเนินการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ PLS-SEM เริ่มจากการทดสอบความเที่ยงตรงด้วยตัวชี้วัด Factor Loading ซึ่งต้องสูงกว่า 0.50 (Hair et al, 2009) ซึ่งผลที่ได้พบว่าค่า Factor Loading ทั้งหมดสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อพิจารณาค่าสแควรของ AVE ของตัวแปรเปรียบเทียบกับค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอื่น พบว่าค่าสแควรของ AVE มีค่ามากกว่า ซึ่งถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานของความเที่ยงตรง (Fornell & Larcker, 1981) นอกจากนั้นความน่าเชื่อถือเมื่อวัดด้วยสัมประสิทธิ์ Cronbach Alpha และสัมประสิทธิ์ Composite Reliability พบว่ามีค่ามากกว่า 0.7 ซึ่งบ่งบอกถึงความน่าเชื่อถือของตัวแปร (Henseler et al, 2016) ผลลัพธ์ดังแสดงในตารางที่ 2

การวิเคราะห์ PLS-SEM นั้นใช้ค่า Average Path Coefficient (APC), Average R-squared (ARS), Average Block VIF (AVIF) ในการประเมินค่าความ fit ของโมเดล ซึ่งค่าความ fit ของโมเดล PLS-SEM จะอยู่ในระดับที่ดีก็ต่อเมื่อ ค่า p-value ของ APC กับ ARS น้อยกว่า 0.05 และค่า AVIF น้อยกว่า 3.3 (Kock, 2019) ผลจากการวิเคราะห์แสดงว่าค่าเหล่านี้ล้วนผ่านเกณฑ์ทั้งสิ้น (APC = 0.264, p-value < 0.001; ARS = 0.215, p-value < 0.001; AVIF = 1.300)

การวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

เชาวน์จิตอัจฉริยะ (Spiritual Intelligence : SQ)

การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy : SE)

ความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction : JS)

ศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย (Competencies of Thai Professional Accountants : C)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (Performance : P)

แผนภาพที่ 2 ผลการศึกษา

แผนภาพที่ 2 รายงานผลจากการทดสอบสมมติฐานทั้ง 6 ข้อจากการวิเคราะห์ PLS-SEM โดยใช้โปรแกรม WarpPls Version 6 การวิเคราะห์คำนวณโดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง Bootstrap ซึ่งใช้ขั้นตอนการ Resampling เท่ากับ 100 (Efron et al, 2004) ผลที่ได้ทั้งหมดสนับสนุนสมมติฐานทั้ง 6 ข้อ โดยมีความสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ผลที่ได้นี้แสดงว่าเชาวน์จิตอัจฉริยะมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง ($\beta = 0.56$) ความพึงพอใจในงาน ($\beta = 0.38$) และศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย ($\beta=0.15$) ซึ่งศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทยก็มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ($\beta = 0.22$) และความพึงพอใจในงาน ($\beta = 0.15$) ที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากการมีเชาวน์จิตอัจฉริยะเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่าศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทยยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย ($\beta = 0.60$) อีกด้วย

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ด้วย PLS-SEM สามารถสรุปได้ว่า เชาวน์จิตอัจฉริยะมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความพึงพอใจในงานและศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย ซึ่งส่งผลต่อเนื่องต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย นอกจากนี้เมื่อดูความสัมพันธ์ทั้งหมดในภาพรวมอาจสรุปได้ว่า การที่เชาวน์จิตอัจฉริยะสามารถสะท้อนถึงศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทยที่มีผลงานวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยหลายท่าน เช่น Zohar & Marshall (2000) ที่ได้กล่าวไว้ว่าผู้ที่มีเชาวน์จิตอัจฉริยะในระดับสูงจะสามารถพัฒนาตนเองให้ถึงจุดสูงสุดของชีวิตได้ Safaeian & Esmaeilinasab (2014) กล่าวถึงเชาวน์จิตอัจฉริยะไว้ว่าสามารถช่วยในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวได้ในทุกสถานการณ์และตั้งรับการเปลี่ยนแปลง Rani et al (2013) พบว่าเชาวน์จิตอัจฉริยะช่วยให้พนักงานในองค์กรมีการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงาน และสุรพงษ์ นิ้มเกิดผล (2555) ได้พบความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์จิตอัจฉริยะกับศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีไทย คือความพึงพอใจในงานที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อศักยภาพในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ Gieseke (2014) พบว่าเชาวน์จิตอัจฉริยะช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำในพนักงานทำให้เกิดการกระตุ้นการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เชาวน์จิตอัจฉริยะที่เกิดจากอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเองตามที่ได้ศึกษามีผลงานวิจัยที่สอดคล้องกับ Marghzar & Marzban (2018) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์จิตอัจฉริยะกับการรับรู้ความสามารถของครูในอิหร่านซึ่งพบว่าเชาวน์จิตอัจฉริยะของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้ความสามารถของตน เชาวน์จิตอัจฉริยะที่เกิดจากอิทธิพลของความพึงพอใจในงานมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกับ Krishnan, Loon & Tan (2018) พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างความพึงพอใจในการทำงานกับผลการปฏิบัติงานของนักวิชาการที่มีระดับการศึกษาสูงเนื่องจากเชาวน์จิตอัจฉริยะกระตุ้นให้บุคคลากรได้ตระหนักรู้เกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน นอกจากนี้สมศรี เว็นทอง และปริญญญา มากลิ่น (2562) ได้กล่าวไว้ในบทความวิชาการไว้ว่าเชาวน์จิตอัจฉริยะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาศักยภาพการทำงาน

และสามารถเพิ่มโอกาสให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและผ่านวิกฤตต่าง ๆ ในการทำงานให้ลุล่วงไปได้ ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบว่าผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทยที่มีเชาวน์จิตอัจฉริยะนั้นเกิดได้จากอิทธิพลซึ่งเป็นตัวแปรกำกับที่จะสามารถอธิบายความสัมพันธ์ในส่วนนี้ได้ชัดเจนขึ้น ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองและความพึงพอใจในงาน

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. เชาวน์จิตอัจฉริยะมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีโดยส่งผ่านการรับรู้ความสามารถของตนเองและความพึงพอใจในงานซึ่งยังส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี
2. เชาวน์จิตอัจฉริยะสามารถพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทยเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์จิตอัจฉริยะกับตัวแปรอื่น ๆ ที่จะสามารถการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไทยได้
2. ควรดำเนินการวิจัยโดยวิธีการทดลอง โดยการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมเชาวน์จิตอัจฉริยะให้กับผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี เพื่อดูการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพไทยที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ประกอบการทั้งในประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐชา วัฒนวิไล และจุฑามาน สิทธิพลนิชกุล. (2555). การพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบัญชีไทยเมื่อเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ. *วารสารนักบริหาร*, 32(3), 16-25.
- ปัญญพร ศรีชนาพันธ์ วรพรรณ เขียวรุจี และปวีณา ศิริภักดิ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาในการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 8(2), 88-97.
- พิมพ์พิศา วรรณวิจิตร และปวีณา กองจันทร์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดมหาสารคาม. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(1), 1926-1942.
- ลลิตา แวนแก้ว ญาณินท์ ตั้งภิญโญพุดผิคุณ และไตรรงค์ สวัสดิกุล. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติทางการบัญชีที่ดีกับคุณภาพการทำงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 34(2), 155-163.

- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2550). **มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับนักวิชาชีพบัญชี** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2557 จาก [http:// nntworld.prd.go.th/royalnews/home.php?id1185](http://nntworld.prd.go.th/royalnews/home.php?id1185)
- สันสกฤต วิจิตรเลขการ. (2549). International Education Standards (IES) กับวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย. **จุลสารสมาคมการบัญชีไทย**, 3(1), 25-28.
- สมศรี เว้นทอง และปริญญา มากสิน. (2562). เขาวนิจิตอัจฉริยะ : แนวคิดการสร้างสมดุลผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี. **เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**, 11(1), 140-141.
- สุรพงษ์ นิ้มเกิด, อติลล่ำ พงศ์ยี่หล้า และจรรยา ปานเจริญ. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. **วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์(ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**, 2 (2), 6-20.
- อภิญา อิงอาจ และชลธร อริยปิณฑ. (2553). การรับรู้ความสามารถของตนด้านการเรียนและความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคของนักศึกษา. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพ**, 9(1), 30-43.
- Bandura, A. (1997). The anatomy of stages of change. **American Journal of Health Promotion**, 12(1), 8-10.
- Cammann, C., Fichman, M., Jenkins, G. D., & Klesh, J. (1983). Michigan Organizational Assessment Questionnaire. In S. E. Seashore, E.E. Lawler, P. H. Mirvis, & C. Cammann (Eds.), **assessing organizational change: A guide to methods, measures, and practices (71–138)**. New York: Wiley-Interscience.
- Charoensukmongkol, P. (2017). Superstitious Behaviors and Perceived Job Performance of Internal Auditing Staffs in Thailand. **Thammasat Review**, 20(2), 18-38.
- Cook,S., Macaulay,S., & Coldicott,H. (2004). **Change Management Excellence (4-16)**, London: Kogan Page.
- Efron, B., Hastie, T., Johnstone, I. and Tibshirani, R. (2004) Least angle regression. **Annals of Statistics**, 32(2), 407–451.
- Fornell, C., and Larcker, D. F. (1981). Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error. **Journal of Marketing Research**, 18(1), 39-50.
- Gieseke, A.R. (2014). **The Relationship between Spiritual Intelligence, Mindfulness, and Transormational Leadersip Among Public Higher Education Leaders**. Doctoral Dissertation of Education Northeastern University.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R.E. (2009). **Multivariate data analysis**. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

- Hassan,J. (2013). **Role of Spiritual Intelligence of Rehabilitated and Normal Adolescents in Developing Emotional Intelligence, Adjustment and Locus of Control**. Doctoral Dissertation of Philosophy in Psychology Dravidian University.
- Henseler, J., Hubona, G. & Ray, P. A. (2016). Using PLS Path Modeling in New Technology Research: updated guidelines. **Industrial Management & Data Systems**, **116**(1), 2-20.
- Hosseini,M., Elias,H., Krauss,S.E., & Aishah,S. (2010). A Review Study on Spiritual Intelligence, Adolescence and Spiritual Intelligence, Factors that may contribute to Individual Differences in Spiritual Intelligence and the Related Theories. **Journal of Social Sciences**, **2**(2), 429-438.
- King,D.B. (2008). **Rethinking Claims of Spiritual Intelligence: A Definition, Model, and Measure**. Master of Science Trent University.
- Kock, N. (2019). **WarpPLS 6.0 User Manual**. Laredo, TX: ScriptWarp Systems.
- Krishnan, R., Loon, K. W., & Tan, N. Z. (2018). The Effects of Job Satisfaction and Work-Life Balance on Employee Task Performance. **International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences**, **8**(3), 652-663.
- Marghzar.S.H. & Marzban. A. (2018). The Relationship between Spiritual Intelligence and Efficacy among Iranian EFL Teachers. **Theory and Practice in Language Studies**, **18**(1), 67-73.
- Rashvand,O.,& Bahrevar,E. (2013). A Study of the Relationship among Spiritual intelligence, Organizational Citizenship Behavior and Turnover Intentions. **Journal of Organizational Behavior and Human Resource Managemnt**, **1**(2), 25-34.
- Rani,A.A, Abidin,I., & Ab Hamid, M.R. (2013). The Impact of Spiritual Intelligence on Work Performance: Case studies in Government Hospitals of East Coast of Malaysia. **Journal of Global Macro Trends**, **2**(3), 46-59.
- Safaeian,M. & Esmailinasab, M. (2014). Comparison of spiritual intelligence, job stress and coping styles between nurses and doctors. **Journal of Environment and Life Sciences** **3**(2), 233-237.
- Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy scale. In J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston, **Measures in health psychology: A user's portfolio Causal and control beliefs (35-37)**. Windsor, UK: NFER-NELSON.
- Zohar, D., & Marshall, I. (2000). **Spiritual Intelligence - The Ultimate Intelligence (3-8)**, London: Bloomsbury Publishing Plc.